

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Фурса Владислав Володимирович

УДК 657

**МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ**

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

***Автореферат**
дипломної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти магістр*

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана в Полтавській державній аграрній академії на кафедрі економічної теорії та економічних досліджень

*Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Дорошенко Андрій Петрович,
Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри економічної теорії та економічних
досліджень*

*Рецензент Плаксієнко Валерій Якович, доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
Полтавська державна аграрна академія*

*Захист відбудеться „___” грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди,
1/3, навчальний корпус № 4, аудиторія 434.*

*Відповідальний за
нормо-контроль*

А. П. Дорошенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основні засоби є одним з головних елементів, що визначають можливість функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. У більшості сучасних підприємств основні засоби зазвичай займають значну частку активів. Їх стан і динаміка вартості дають важливу інформацію як керівництву, так і інвесторам, засновникам та іншим зацікавленим сторонам так як достовірна та об'єктивна оцінка основних засобів дає змогу формулювати висновки про рівень та динаміку фінансового стану, а отже й приймати обґрунтовані та, відповідно, ефективні управлінські рішення. Відповідно для вітчизняних підприємств є необхідним ведення обліку, формування звітності та аудиторських висновків як за національними (положеннями бухгалтерського обліку), так і за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).

Все вищезначене зумовлює необхідність здійснення дослідження процесу відтворення основних засобів на підприємстві, пошуку оптимального співвідношення між процесами управління інвестуванням та необхідністю ефективного відтворення необоротних активів (основних засобів) на вітчизняних підприємствах.

Не зважаючи на часткове зростання обсягів виробництва промислової та сільськогосподарської продукції та загалом відновлення інвестиційних процесів на більшості підприємств, проблема необхідності залучення інвестиційних ресурсів та оптимізації співвідношення їх джерел є надзвичайно актуальною. Для ефективного функціонування і забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств необхідно розвивати матеріально-технічні, соціально-трудові та інші елементи потенціалу сучасних товаровиробників.

Кількісне зростання та відповідне якісне вдосконалення основних засобів, їх концентрації в провідних галузях виробництва сприяють поглибленню технологічного поділу праці, розвитку міжгалузевих та міжгосподарських зв'язків. Вартість засобів виробництва, яка не відповідає існуючому рівню цін, впливає на зниження ціни виробництва, та як наслідок ускладнює процеси відтворення матеріально-технічної бази.

Забезпечення прийнятних темпів розвитку і підвищення ефективності сучасного виробництва можливе за умови інтенсифікації процесів відтворення та більш кращого використання існуючих основних засобів.

Значний внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до проблеми обліку, оцінки основних засобів і аналізу нарахованої амортизації зробили відомі вчені-економісти, як С. Ф. Голов, А. П. Грінко, М. Я. Дем'яненко, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, В. Г. Лінник, Г. Г. Кірейцев, А. В. Кононенко, А. М. Кузьмінський В. Г. Андрійчука,. Облік та аналіз основних засобів відповідно до Міжнародних стандартів розглядалися в працях вітчизняних учених: Л. К. Афанасьєва, А. П. Крюкова, К. О. Утенкова, В. П. Пантелєєва, О. А. Петрик, Б. Ф. Усача, В. М. Костюченко, Н. А. Пономарьова та ін. Проте, не дивлячись на досвід наукових напрацювань, фрагментарність результатів досліджень процесів відтворення засобів виробництва потребує подальшого удосконалення.

Відповідно до цього має змінитися роль бухгалтерського обліку, а отже, методологічні та методичні його аспекти потребуватимуть коригування. Змінюється й цільове призначення бухгалтерського обліку. Він дедалі більше стає складовою управлінської системи підприємств. Саме цим зумовлена актуальність обраної теми дипломного дослідження, яка потребує детального вивчення, дослідження та аналізу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри економічної теорії та економічних досліджень за темою: «Удосконалення прийомів і методів аналізу ефективності сільськогосподарського виробництва та його економічного потенціалу».

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи – розглянути детальну класифікацію і структуру основних засобів, особливості організації аналітичного і синтетичного обліку об'єктів основних засобів, контроль за їх використанням в господарстві та розробити пропозиції по вдосконаленню обліку і аналізу основних засобів. Окрема увага приділена бухгалтерській звітності підприємства, пов'язаної з урахуванням основних засобів.

Відповідно до поставленої мети завданнями дипломної роботи є:

- розкрити питання придбання, зносу і вибуття основних засобів, розглянути їх в тісному взаємозв'язку з чинним законодавством;
- проаналізувати теоретичні та практичні аспекти складу та класифікації основних засобів;
- дослідити основні аспекти нормативно-інформаційного забезпечення аналізу основних засобів;
- узагальнити методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів з метою оптимізації аналітичної роботи на досліджуваному підприємстві;
- навести ряд цифрових прикладів по найбільш складним питанням обліку, та бухгалтерські проводки, що відбивають основний набір господарських операцій;
- розглянути існуючі особливості організації та здійснення бухгалтерського обліку основних засобів в досліджуваному підприємстві;
- провести аналіз складу, структури та динаміки основних засобів досліджуваного підприємства;
- здійснити аналіз динаміки, структури та показників функціонального стану основних засобів;
- проаналізувати сучасний стан рівня забезпеченості і ефективності використання основних засобів на конкретному підприємстві, вивчити причини, що їх зумовили;
- дослідити процес відтворення основних засобів і окреслити шляхи його покращання тощо.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження у дипломній роботі є процес формування та використання основних засобів підприємств в сучасних умовах. Предметом дослідження є основні засоби, що перебувають у розпорядженні досліджуваного підприємства, в ролі якого виступає філія

публічного акціонерного товариства «Державна продовольчо-зернова корпорація України» «Лубенський насіннеобробний завод» Лубенського району (далі філія ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод»).

Методи дослідження. Теоретична і методологічна основи дослідження ґрунтуються на використанні основних положень економічної та фінансової теорії, розробок науково-дослідних установ, вітчизняних і зарубіжних вчених з питань аналізу формування та використання необоротних активів вітчизняних підприємств. Дослідження в дипломній роботі проводилися згідно з методологією системного підходу до вивчення економічних процесів і явищ. У роботі використані наступні методи наукових досліджень: аналіз і синтез; абстрактно-логічний; порівняння; горизонтальний та вертикальний аналіз; аналіз рядів динаміки, визначення середніх та відносних величин; графічний метод представлення даних.

Базою для проведення досліджень у дипломній роботі було обрано філію Публічного акціонерного товариства «Державна продовольчо-зернова корпорація України» «Лубенський насіннеобробний завод» Лубенського району Полтавської області.

Наукова новизна одержаних результатів. В процесі наукового дослідження проведеного в дипломній роботі можна зробити ряд висновків що мають елементи наукової новизни, зокрема:

- уточнено сутність категорії основні засоби, що на нашу думку має бути сформованою у наступній редакції – елемент майна підприємства, що має вирішальне значення для забезпечення виробничої діяльності, використовується в процесі господарської діяльності протягом періоду що перевищує один рік та переносить свою вартість на створену продукцію частинами у вигляді амортизаційних відрахувань.

- знайшли подальшого дослідження підходи щодо класифікації основних засобів та методичних підходів щодо оцінки рівня ефективності їх використання.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність отриманих в результаті дослідження результатів полягає в можливості формування конкретних рекомендацій впровадження яких в практичну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання забезпечить підвищення ефективності як використання основних засобів так і господарської діяльності в цілому.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на студентській науковій конференції (м. Полтава, ПДАА, 25-26 квітня 2018 рік).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано дві наукові праці загальним обсягом 0,5 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел,

що нараховує 83 найменувань, містить 25 таблиць, 16 рисунків, 4 додатки. Основний зміст дипломної роботи викладено на 111 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи обліку та аналізу основних засобів»** – досліджено теоретичні аспекти обліку основних засобів, охарактеризовано основні методичні підходи до аналізу основних засобів підприємства, досліджено нормативне та інформаційне забезпечення обліку основних засобів, досліджено актуальні питання обліку основних засобів підприємства.

Будь-яку виробництво обов'язково забезпечується за єдності трьох факторів, серед яких головне місце займають предмети праці та засоби праці - засоби виробництва. Вони безпосередньо беруть участь у створенні додаткової вартості продукції і, будучи важливим елементом продуктивних сил, визначають рівень розвитку матеріально-технічної бази підприємств. Таким чином від рівня забезпеченості виробництва засобами виробництва, їх структури та рівня ефективності використання багато в чому залежить кінцевий результат діяльності

Економічна література для характеристики поняття «основні засоби» використовує різні терміни: ресурси, фактори виробництва, активи, основні засоби, основний капітал, продуктивні фонди. При цьому слід зазначити, що категорію «основні засоби» почали розглядати як окреме поняття лише на сучасному етапі розвитку економічної думки. В ранніх працях класиків економічної теорії головне місце щодо забезпечення виробництва займала категорія капіталу, однією із складових якої і становили основні засоби.

Відповідно до статей Податкового кодексу, основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Основні засоби виробничого призначення є частиною основних засобів підприємства, що бере участь у процесі виробництва тривалий період часу, зберігаючи при цьому натуральну (первісну) форму. Вартість основних виробничих засобів переноситься на вироблений продукт поступово,

частинами, у міру використання. Джерелом поновлення основних виробничі засобів є капітальні інвестиції.

Основні засоби невиробничого призначення – це житлові будинки та інші об'єкти соціально-культурного й побутового обслуговування, які безпосередньо не використовуються у виробничій діяльності суб'єктів господарювання та одночасно перебувають на балансі підприємства.

На рис 1 наведено склад основних засобів підприємства.

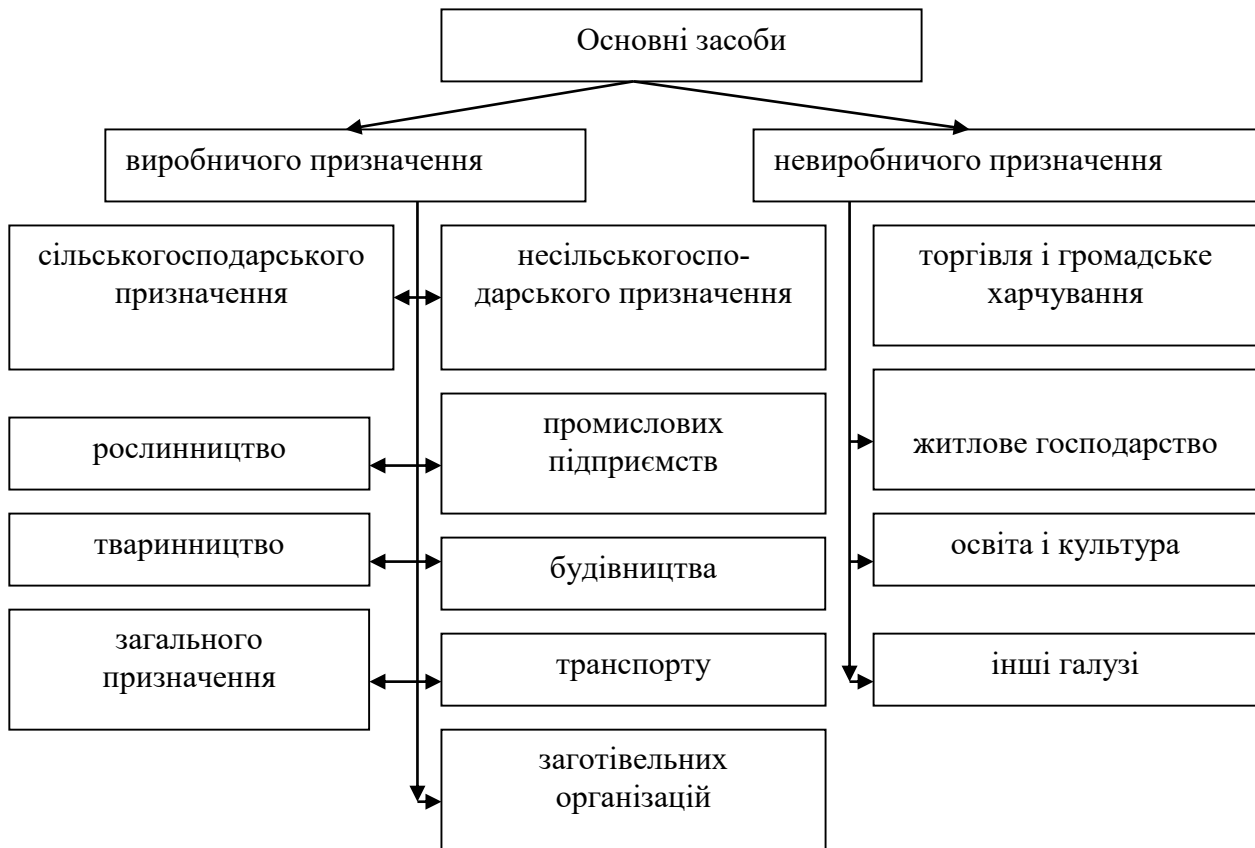

Рис. 1. Класифікація основних засобів підприємств

Від оснащеності підприємства основними засобами, рівня їх функціонального зносу та ефективного використання (передусім від ефективного використання основних виробничих засобів), вирішальною мірою залежить обсяг виробництва товарів і послуг та пов'язані з ним кінцеві результати діяльності підприємства.

Для проведення аналізу основних засобів, як і для проведення будь-якого економічного аналізу необхідні відповідні дані. Джерелами даних для аналізу основних засобів є: план економічного і соціального розвитку підприємства, план технічного розвитку, «Звіт про наявність і рух основних засобів», «Баланс виробничої потужності», «Звіт про запаси невстановленого обладнання», ф. № 1 «Переоцінка», «Звіт про виконання плану введення в дію об'єктів основних засобів і використання капітальних вкладень», інвентарні картки обліку основних засобів і ін.

У другому розділі **«Фінансово-економічна характеристика підприємства»** здійснено всебічну оцінку фінансового стану досліджуваного

підприємства, проаналізовано його майновий стан та рівень фінансової стійкості та ліквідності. Здійснено характеристику його облікової політики.

Публічне акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України» – національний оператор зернового ринку України, лідер у сфері зберігання, переробки, перевалки та експорту зернових. Створена в 2010 р. ПАТ «ДПЗКУ» є найпотужнішою державною вертикально–інтегрованою компанією в аграрному секторі економіки України. Завод сертифікований. Загальна робоча зернова місткість філії «Лубенський насіннеобробний завод» складає 56,8 тис. тонн, в тому числі елеваторна – 15 тис. тонн, складська – 41,8 тис. тонн.

За період 2015 – 2017 рр. вартість майна філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» зросла на 44 млн 551 тис. грн, або в 5,3 рази, що є позитивним фактором. Це зростання є наслідком збільшення вартості необоротних активів на 45 млн 453 тис. грн, або в 8,9 рази, частка яких в загальній структурі майна філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» у 2017 р. порівняно з 2015 р. збільшилася на 37,8 відсоткових пунктів.

В 2015 – 2017 рр. фінансовий стан філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» можна охарактеризувати як кризовий. Це пояснюється тим, що загальної величини формування запасів недостатньо для формування запасів. Так у 2016 р. порівняно з 2015 р. величина запасів зросла з 281 тис. грн до 350 тис. грн, а у 2017 р. порівняно з 2015 р. величина запасів зросла з 281 тис. грн до 667 тис. грн, тобто на 386 тис. грн.

У третьому розділі «**Облік основних засобів**» здійснено оцінку документального забезпечення обліку наявності та руху основних засобів, охарактеризовано процес синтетичного та аналітичного обліку основних засобів, вивчено досвід автоматизації обліку основних засобів в умовах конкретного підприємства, розкрито податкові аспекти обліку основних засобів.

Головними завданнями обліку основних засобів є:

- правильне і своєчасне відображення надходження, вибуття й переміщення основних засобів;
- контроль за їхньою наявністю та збереженням у місцях експлуатації;
- своєчасне й точне обчислення зношення (амортизації) і правильне відображення його в обліку;
- оперативне забезпечення керівництва підприємства необхідною інформацією про стан основних засобів через автоматизацію обліково-обчислювальних робіт на базі сучасних засобів обчислювальної техніки.

Для ведення фінансового обліку основних засобів Планом рахунків передбачені рахунок 10 «Основні засоби», рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та їх субрахунки.

Для обліку зносу основних засобів передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів (амортизація)», відповідно на субрахунках 131 «Знос основних засобів» і 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів».

За дебетом рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» відображають: витрати на виробництво або загальновиробничі витрати; витрати на збут; витрати на дослідження й розробки; адміністративні витрати; інші

витрати операційної діяльності.

Придбання основних засобів за плату (купівля); будівництво (спорудження) власними силами обліковують на активному рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

На субрахунку 151 «Капітальне будівництво» відображають витрати на будівництво, що здійснюється господарським і підрядним способом, для власних потреб підприємства. На субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» обліковують витрати на придбання або виготовлення власними силами матеріальних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» (крім об'єктів будівництва) (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення щодо придбання основних засобів

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Які потребують монтажу			
Відображено суму згідно з рахунком постачальника без ПДВ	152	631	12000,00
Відображено суму транспортних витрат на доставку та інших витрат, що пов'язані з придбанням основних засобів без ПДВ	152	685	1000,00
На суми ПДВ, які включено в рахунок постачальником	641 642	631 685	2400,00 20,00
На вартість придбання під час передання для монтажу	104	152	1300,00
На суму згідно з рахунком підрядника за виконані роботи з монтажу обладнання	152 641	631 631	5000,00 1000,00
На суму фактичних витрат із монтажу виробничого обладнання, якщо роботи виконано господарським способом	152	23, 65, 66, 20, та ін.	500,00
На суму кредиту, одержаного в банку, для купівлі обладнання, що потребує монтажу	311	601	8000,00
На суму нарахованих відсотків за одержаним кредитом	951	685	250,00
Оплачено транспортні витрати та інші витрати, що пов'язані з придбанням	685	311	1200,00
Відображено введення в дію об'єкта основних засобів	104	152	21600,00
Оплачено вартість основних засобів	631 685	311 311	14400,00 1200,00
Які не потребують монтажу			
Відображено суму згідно з рахунком постачальника без ПДВ, а також інші витрати на придбання (без ПДВ)	152	631, 685	13000,00
- на суму ПДВ	641	631, 685	2600,00
Одержано цільове фінансування на придбання основних засобів із зовнішніх джерел	311	48	-
Витрачено грошові кошти на придбання об'єкта основних засобів і для розрахунків із постачальниками	631	311	15600,00
Відображено суму цільового фінансування як доходи майбутніх періодів	48	69	-
Перераховано єдиний соціальний внесок	651	311	3984,00
Оплачено послуги з транспортування	685	311	1000,00
Відображено введення в експлуатацію об'єкта основних засобів	10	152	19584,00

Узагальнена інформація про наявність і рух основних засобів, зносу та капітальних інвестицій основних засобів відображається в регістрах бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

У Примітках до фінансової звітності передбачено цілий розділ для відображення інформації про рух основних засобів в розрізі статей. Розділ II. «Основні засоби», заповнюються за даними бухгалтерського обліку за субрахунками до рахунків 10 «Основні засоби» і 11 «Інші необоротні матеріальні активи». А також рахунку 13, субрахунку 1 «Знос основних засобів», субрахунку 2 «Знос інших необоротних матеріальних активів». Наводиться інформація про стан і склад основних засобів за їх видами і змінами, які сталися за рік. Із залишку на кінці року розкривається інформація про первісну вартість і знос основних засобів, одержаних у фінансову оренду. Також у рядках 261-268 показується вартість основних засобів щодо яких існує обмеження прав власності тощо. По земельних ділянках і капітальних витратах, на поліпшення земель знос не нараховується.

У четвертому розділі «Аналіз основних засобів підприємства» проаналізовано надходження, вибуття та структуру основних засобів, здійснено оцінку ефективності використання основних засобів підприємства, визначено шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства доцільно розпочати з аналізу їх структури. Проведемо аналіз складу, структури та динаміки основних засобів філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» за 2015 – 2017 роки в табл. 2.

Таблиця 2

**Склад, структура та динаміка основних засобів філії ПАТ «ДПЗКУ»
«Лубенський насіннеобробний завод» за період 2015 – 2017 рр.
(станом на кінець року)**

	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р.		
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	суми, тис. грн	питомої ваги, в.п.	у %
Основні засоби									
Будинки, споруди та передавальні пристрої	4963	85,9	39592	82,4	39623	81,0	+34660	-5,0	у 8 р.б.
Машини та обладнання	657	11,4	6239	13,0	6827	14,0	+6170	+2,6	у 10,4 р.б.
Транспортні засоби	141	2,4	991	2,1	1455	3,0	+1314	+0,5	у 10,3 р.б.
Інструменти, прилади, інвентар	14	0,2	393	0,8	760	1,6	+746	+1,3	у 54,3 р.б.
Інші основні засоби	-	-	856	1,8	274	0,6	+274	+0,6	х
Всього	5775	100	48071	100	48939	100	+43164	-	у 8,5 р.б.

За період 2015 – 2017 рр. в філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» спостерігається зростання загальної вартості основних засобів. Так в 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість основних засобів збільшилася на 43 млн 164 тис. грн, або у 8,5 рази.

Використовуючи інформацію ф. № 1 та ф. № 5 проведемо аналіз показників руху та функціонального стану необоротних матеріальних активів філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» за період 2015 – 2017 рр. Розрахунки виконаємо в табл. 3.

Таблиця 3

**Показники руху та функціонального стану основних засобів філії
ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» за 2015 – 2017 рр.**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+,-)
Вихідна інформація, тис. грн.				
Первісна вартість основних засобів на початок року	9305	9581	48071	+38766
Надійшло за рік	276	38490	999	+723
Вибуло за рік	-	-	131	+131
Первісна вартість основних засобів на кінець року	9581	48071	48939	+39358
Нараховано амортизації за рік	798	724	1705	+907
Знос основних засобів:				
а) на початок року	3002	3806	-	-3002
б) на кінець року	3806	-	1706	-2100
Первісна вартість активної частини основних засобів				
а) на початок року	2555	2119	7230	+4675
б) на кінець року	2119	7230	8282	+6163
Показники руху основних засобів				
Річний приріст, тис. грн.	276	38490	868	+592
Темп зростання, %	103,0	501,7	101,8	-1,2
Темп приросту, %	3,0	401,7	1,8	-1,2
Коефіцієнт надходження	2,9	80,1	2,0	-0,8
Коефіцієнт вибуття	0,0	0,0	0,3	+0,3
Період оновлення	34,7	1,2	56,5	+21,8
Коефіцієнт заміни	0,0	0,0	13,1	+13,1
Коефіцієнт розширення	100,0	100,0	86,9	-13,1
Показники функціонального стану основних засобів				
Коефіцієнт зносу основних засобів, %				
а) на початок року	32,3	39,7	0,0	-32,3
б) на кінець року	39,7	0,0	3,5	-36,2
Коефіцієнт придатності основних засобів, %				
а) на початок року	67,7	60,3	100,0	+32,3
б) на кінець року	60,3	100,0	96,5	+36,2
Частка активної частини основних засобів, %				
а) на початок року	27,5	22,1	15,0	-12,4
б) на кінець року	22,1	15,0	16,9	-5,2

Як свідчать результати розрахунку показників руху і функціонального стану основних засобів, упродовж 2015 року вартість основних засобів зросла на 276 тис. грн., або 3,0 %.

Значення коефіцієнта надходження становить 2,9 % а коефіцієнта вибуття – 0,0 % за таких умов період оновлення основних засобів становить майже 34,7 років. Показник періоду обороту свідчить про те, що в середньому протягом 11,8 р. первісна вартість основних засобів буде перенесена на вироблену продукцію у вигляді амортизації.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження щодо обліку та аналізу основних засобів дають змогу сформулювати наступні висновки та пропозиції:

1. Основним напрямком діяльності філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» є надання послуг із приймання, доведення якості до базисних кондицій, зберігання і відвантаження зерна та здійснює калібровку гібридної кукурудзи з затарюванням у крафт-мішки, доводить насіння інших зернових культур до посівних кондицій. Аналіз складу, структури та динаміки активів філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» за період 2015 – 2017 рр. свідчить про загальне зростання майна досліджуваного підприємства в 5,3 рази, що є позитивним фактором. Це зростання є наслідком збільшення вартості необоротних активів на 45 млн 453 тис. грн, або в 8,9 рази, частка яких в загальній структурі майна філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» у 2017 р. порівняно з 2015 р. збільшилася на 37,8 відсоткових пунктів. При цьому вартість основних засобів зросла з 5 млн 775 тис. грн до 47 млн 233 тис. грн (на 41 млн 458 тис. грн, що склало 8,2 рази). Необоротні активи представлені в основному основними засобами, а зростання їх питомої ваги у валюті балансу на 37,8 відсоткових пунктів пояснюється більш швидкими темпами зростання вартості необоротних активів порівняно з темпами зростанням загальної вартості майна досліджуваного суб'єкта господарювання за 2015 – 2017 рр. Таке стрімке зростання вартості необоротних активів спричинене проведеною дооцінкою основних засобів в 2017 р.

2. В 2015 – 2017 рр. фінансовий стан філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» можна охарактеризувати як кризовий. Це пояснюється тим, що загальної величини формування запасів недостатньо для формування запасів. Так у 2016 р. порівняно з 2015 р. величина запасів зросла з 281 тис. грн до 350 тис. грн, а у 2017 р. порівняно з 2015 р. величина запасів зросла з 281 тис. грн до 667 тис. грн, тобто на 386 тис. грн.

Проте варто відмітити, що протягом всього періоду дослідження у філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» відсутні довгострокові зобов'язання і забезпечення та короткострокові кредити банків. Крім того власні оборотні кошти у досліджуваного підприємства також відсутні, так як в 2015 – 2016 рр. даний суб'єкт господарювання мав від'ємне значення власного капіталу, а в 2017 р. вартість необоротних активів перевищувала величину власного капіталу.

3. Відновлення основних засобів на підприємствах здійснюється за рахунок капітальних вкладень. За загальною думкою широкого кола фахівців в економічній сфері, капітальні вкладення – це, не що інше як витрати на

створення нових, розширення, реконструкцію та модернізацію діючих основних засобів.

4. Співставлення відносної зміни вартості основних засобів дають підставу говорити про той факт, що за період 2015 – 2017 років у філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод» спостерігається зростання загальної вартості основних засобів. Так в 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість основних засобів збільшилася на 43 млн 164 тис. грн, або у 8,5 рази.

При цьому вартість транспортних засобів зросла на 1 млн 314 тис. грн, у 10,3 рази, будинків, споруд та передавальних пристроїв - на 34 млн 660 тис. грн, або у 8,0 рази, машин та обладнання – на 6 млн 170 тис. грн (у 10,4 рази), інструментів, приладів та інвентарю – на 746 тис. грн, або у 54,3 рази.

В 2015 р. прибутковість основних фондів становила 12,4 %. Тобто на 1 грн середньорічної вартості основних засобів припадало 0,12 грн прибутку від звичайної діяльності. В 2017 р. порівняно з 2015 р. даний показник збільшився на 0,166 грн. Таким чином, в 2017 р. прибутковість основних фондів становила 12,4 %. Тобто на 1 грн середньорічної вартості основних засобів припадало 0,12 грн прибутку від звичайної діяльності.

5. Значення показника рентабельності основних засобів свідчить, що в 2015 році збитковість основних фондів становила 3,9 %. Тобто на 1 грн середньорічної вартості основних засобів припадало 4 коп. чистого збитку. В 2017 році прибутковість основних фондів становила 49,9 %. Тобто на 1 грн середньорічної вартості основних засобів припадало 50 коп. чистого прибутку.

Таким чином, варто відмітити, що за період 2016 – 2017 років спостерігається зростання вартості чистого прибутку при одночасному збільшенні вартості основних засобів філії ПАТ «ДПЗКУ» «Лубенський насіннеобробний завод», що безпосередньо впливає на позитивну тенденцію зміни показників прибутковості та рентабельності використання основних засобів.

6. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби визначаються П(С)БО 7 «Основні засоби», норми якого поширюються на підприємства, організації та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім бюджетних установ).

7. У бухгалтерському обліку та звітності основні засоби відображаються на рахунку 10 «Основні засоби», призначеному для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух власних або одержаних на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, віднесених до складу основних засобів. Це рахунок активний, балансовий, основний.

Бухгалтерський облік зносу основних засобів ведеться на рахунку 13 «Знос необоротних активів» субрахунку 131 «Знос основних засобів».

8. Аналітичний облік основних засобів ведуть по інвентарних об'єктах в одному примірнику і зберігаються у бухгалтерії господарства. Первинний облік ведеться належним чином, на бланках типової форми.

Результати отримані в процесі дослідження, дають підставу висунути ряд пропозицій, зокрема:

- посилити контроль в процесах документального оформлення руху

основних засобів, що сприятиме оптимізації їх стану та структури;

- систематично проводити інвентаризацію основних засобів з метою перевірки їх наявності та умов зберігання і використання;

- здійснювати оновлення основних засобів як з допомогою поточного ремонту і капітального ремонту, так і шляхом заміни старого обладнання на нове, більш прогресивне;

- при нарахуванні зносу (амортизації) основних засобів використовувати методи передбачені П(С)БО 7, адже податковий метод нарахування амортизаційних відрахувань не відбиває і у принципі не може відбивати реальний стан основних фондів.

- забезпечити поступовий перехід від застосування бухгалтерської програми «1С: Підприємство 7.7» на бухгалтерську програму «1С: Підприємство 8.0.», що розкриває більш ширші можливості обліку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1. Фурса В. В. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів суб'єкта господарювання / Фурса В. В., Кулик В. В. // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25-26 квітня 2018 р. Том I. – Полтава: РВВ ПДАА, 2018. – 412 с.

2. Фурса В. В. Основні засоби як головний елемент виробничого потенціалу підприємства / Фурса В. В., Кулик В. В. // Збірник наукових праць за результатами наукової роботи факультету обліку та фінансів Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу [Текст] : зб. наук. пр. / ПДАА. – Вип. 18. Том 1. – Полтава, 2018. – 134 с.

Анотація

Фурса В. В. Методика обліку та аналіз наявності та руху основних засобів. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Досліджено теоретичні аспекти обліку основних засобів, охарактеризовано основні методичні підходи до аналізу основних засобів підприємства, досліджено нормативне та інформаційне забезпечення обліку основних засобів, досліджено актуальні питання обліку основних засобів підприємства.

Здійснено всебічну оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства, проаналізовано його майновий стан та рівень фінансової стійкості та ліквідності. Здійснено характеристику його облікової політики.

Здійснено оцінку документального забезпечення обліку наявності та руху основних засобів, охарактеризовано процес синтетичного та аналітичного обліку основних засобів, вивчено досвід автоматизації обліку основних засобів в умовах конкретного підприємства, розкрито податкові аспекти обліку основних засобів.

Проаналізовано надходження, вибуття та структуру основних засобів, здійснено оцінку ефективності використання основних засобів підприємства,

визначено шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Ключові слова: основні засоби, активи, ефективність, амортизація, відтворення

Summary

Fursa V. V. The method of accounting and analysis of the availability and movement of fixed assets. - The manuscript.

Graduate work for obtaining a higher education Master's degree in educational and professional program Accounting and taxation of specialty 071 «Accounting and taxation». - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The theoretical aspects of the accounting of fixed assets are investigated, the main methodical approaches to the analysis of the main means of the enterprise are characterized, the normative and informative support of accounting of fixed assets are investigated, the actual issues of accounting of the main means of the enterprise are investigated.

A comprehensive assessment of the financial condition of the investigated enterprise was carried out, its property status and level of financial stability and liquidity were analyzed. A description of his accounting policy has been made.

The documentary evidence of the availability and movement of fixed assets accounting is assessed, the process of synthetic and analytical accounting of fixed assets is characterized, the experience of automation of accounting of fixed assets in the conditions of a particular enterprise is studied, the tax aspects of accounting of fixed assets are disclosed.

The income, disposal and structure of fixed assets have been analyzed, the estimation of the efficiency of the use of fixed assets of the enterprise has been carried out, the ways of improving the efficiency of the use of fixed assets of the enterprise have been determined.

Key words: fixed assets, assets, efficiency, depreciation, reproduction.